

Tema a 19-a: Euharistia (I)

Euharistia este memorialul Paștelui lui Cristos, actualizarea sacrificiului său unic, în liturghia Bisericii.

08.06.2022

1. Caracterul sacramental al Preasfintei Euharistii

1.1. Ce este Euharistia?

Euharistia este sacramentul care face prezentă, în celebrarea liturgică a

Bisericii, Persoana lui Isus Cristos (Cristos întreg: Trup, Sânge, Suflet și Divinitate) și jertfa sa răscumpărătoare, în plinătatea Misterului Pascal al patimilor, morții și învierii Sale. Această prezență nu este statică sau pasivă (ca cea a unui obiect într-un loc), ci activă, pentru că Domnul se face prezent cu dinamismul iubirii Sale mântuitoare: în Euharistie ne invită să acceptăm mântuirea pe care ne-o oferă și să primim darul Trupului și Sângelui Său ca hrană a vieții veșnice, permițându-ne să intrăm în comuniune cu El – cu Persoana și jertfa Sa – și în comuniune cu toți membrii Trupului Său mistic care este Biserica.

Într-adevăr, așa cum afirmă Conciliul Vatican II, „Mântuitorul nostru, la Cina cea de Taină, în noaptea în care a fost vândut, a instituit jertfa euharistică a Trupului și Sângelui Său, pentru a perpetua jertfa crucii

de-a lungul veacurilor, până la a doua Sa venire și pentru a o încredința astfel Miresei Sale preaiubite, Biserica. Memorial al morții și învierii Sale, sacrament al pietății, semn al unității, legătură de iubire, ospăț pascal «în care Îl primim pe Cristos, sufletul este coplesit de har și ni se dă cheazășia gloriei viitoare»” [1].

1.2. Denumirile sub care este numit acest sacrament

Atât Sfânta Scriptură, cât și Tradiția Bisericii numesc Euharistia sub diferite denumiri, care reflectă numeroasele aspecte ale acestui sacrament și exprimă bogăția sa incomensurabilă, dar niciuna dintre ele nu-i epuizează sensul. Să luăm în considerare cele mai importante dintre acestea:

a) unele denumiri amintesc de originea ritului: Euharistia [2],

Frângerea pâinii, Memorialul patimilor, al morții și învierii Domnului, Cina Domnului;

b) altele subliniază caracterul sacrificial al Euharistiei: *Sfânta Jertfă, Sfânta Jertfă a Liturghiei, Sacramentul Altarului, Ostia (= Victimă jertfită)*;

c) altele încearcă să exprime realitatea prezenței lui Cristos sub speciile consacrate: *Sacramentul Trupului și Sângelui lui Cristos, Pâinea Cerului* (cf. In 6,32-35; In 6,51-58), *Preasfântul Sacrament* (deoarece conține Sfânta Sfintelor, însăși sfințenia lui Dumnezeu întrupat);

d) altele se referă la efectele provocate de Euharistie în fiecare dintre credincioși și în întreaga Biserică: *Pâinea vieții, Pâinea copiilor, Potirul mântuirii, Viaticum* (ca să nu ne pierdem inima pe drumul spre casă), *Împărtășanie*.

Acest ultim nume indică faptul că, prin Euharistie, suntem uniți cu Cristos (*comuniune personală* cu Isus Cristos) și cu toți membrii Trupului Său mistic (*comuniune eclezială*, în Isus Cristos);

e) altele desemnează întreaga celebrare euharistică cu termenul care indică, în ritul latin, ieșirea credincioșilor după împărtășire: *Missa*, Sfânta Mesa;

Dintre toate aceste denumiri, termenul de *Euharistie* este cel care s-a impus din ce în ce mai mult în Biserica occidentală, până când a devenit expresia comună folosită pentru a desemna atât acțiunea liturgică a Bisericii, care celebrează memoria Domnului, cât și sacramentul Trupului și Sângelui lui Cristos.

În Orient, celebrarea Euharistiei, mai ales începând cu secolul al X-lea, este

desemnată de obicei prin expresia *Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie*.

1.3. Euharistia în ordinea sacramentală a Bisericii

„Iubirea Treimii pentru oameni face ca din prezența lui Cristos în Euharistie, să se nască toate harurile pentru Biserică și pentru omenire” ^[3]
Euharistia este cel mai înalt sacrament, pentru că în ea „este cuprins tot binele spiritual al Bisericii, Cristos însuși, paștele nostru și pâinea cea vie, care prin trupul său însuflețit de Duhul Sfânt și dătător de viață însuflă viață oamenilor” ^[4]. Celelalte sacramente, deși posedă o virtute sfințitoare care vine de la Cristos, nu se aseamănă cu Euharistia, care face cu adevărat, real și substanțial prezentă însăși Persoana a lui Cristos – Fiul întrupat și glorificat al Tatălui etern – cu puterea mântuitoare a iubirii sale răscumpărătoare, astfel încât

oamenii pot intra în comuniune cu El și pot trăi prin El și în El (cf. In 6, 56-57).

Mai mult, Euharistia este culmea spre care converg toate celelalte sacramente pentru creșterea spirituală a credincioșilor individuali și a întregii Biserici. În acest sens, Conciliul Vatican II afirmă că Euharistia este izvorul și culmea vieții creștine, centrul întregii vieți a Bisericii ^[5]. Toate celelalte sacramente și toate lucrările Bisericii sunt ordonate la Euharistie, deoarece scopul lor este de a-i aduce pe credincioși la unirea cu Cristos, prezent în acest sacrament (cf. *Catehismul*, nr. 1324).

Cu toate acestea, deși îl conține pe Cristos, sursa prin care viața divină vine în umanitate, și deși este scopul la care sunt ordonate toate celelalte sacramente, Euharistia nu înlocuiește niciunul dintre ele (nici

botezul, nici mirul, nici penitența, nici ungerea bolnavilor) și poate fi consacrată doar de un ministru hirotonit în mod valid. Fiecare sacrament își are rolul său în ansamblul sacramental și în însăși viața Bisericii. În acest sens, Euharistia este considerată cel de-al treilea sacrament al inițierii creștine. Încă din primele secole ale creștinismului, botezul și mirul au fost văzute ca o pregătire pentru participarea la Euharistie, ca dispoziții de a intra în comuniune sacramentală cu Trupul lui Cristos și cu jertfa Sa și de a fi inserat mai vital în misterul lui Cristos și al Bisericii sale.

2. Promisiunea Euharistiei și instituirea ei de către Isus Cristos

2.1. Promisiunea

Domnul a anunțat Euharistia în timpul vieții sale publice, în sinagoga din Capernaum, celor care îl urmau după ce au asistat la minunea înmulțirii pâinilor, cu care a săturat mulțimea (cf. In 6,1-13). Isus a profitat de acest semn pentru a-și dezvălui identitatea și misiunea Sa și pentru a promite Euharistia:

„Adevărat, adevărat vă spun că nu Moise v-a dat pâinea din cer, ci Tatăl meu vă dă adevărata pâine din cer. Căci pâinea lui Dumnezeu este cea care s-a coborât din cer și dă viață lumii. – Doamne, dă-ne pâinea aceasta în toate zilele”, îi spuneau ei. Isus le-a răspuns: „Eu sunt pâinea vieții – Eu sunt pâinea vie care s-a coborât din cer. Dacă mânâncă

cineva pâinea aceasta, va trăi în veci; și pâinea pe care o voi da Eu este trupul Meu pentru viața lumii... Cine mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua de apoi. Căci carnea mea este adevărata hrană și sângele meu este adevărata băutură. Cine mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne în Mine și Eu în el. După cum Tatăl care m-a trimis pe Mine trăiește și eu trăiesc datorită Tatălui, așa și cel care mă mănâncă pe mine va trăi datorită Mie” (cf. In 6,32-35. 51. 54-57).

2.2. Instituirea și contextul său pascal

Isus Cristos a instituit acest sacrament la Cina cea de Taină. Cele trei Evanghelii sinoptice (cf. Mt 26,17-30; Mc 14,12-26; Lc 22,7-20) și Sfântul Paul (cf. 1Cor 11,23-26) ne-au oferit relatarea instituției.

Catehismul Bisericii Catolice rezumă povestea în felul următor:

„Și a sosit ziua Azimelor, în care trebuia să se jertfească Paștele. Isus i-a trimis pe Petru și pe Ioan, zicând: „Mergeți și ne pregătiți Paștele, ca să mâncăm”. (...) Iar ei, ducându-se, (...) au pregătit Paștele. Și când a venit ceasul, s-a așezat la masă, și apostolii împreună cu El. Și a zis către ei: „Cu dor am dorit să mănânc cu voi acest Paște, mai înainte de pătimirea mea. Căci zic vouă că de acum nu-l voi mai mânca, până când nu va fi desăvârșit în Împărăția lui Dumnezeu”. (...) Și, luând pâinea, mulțumind, a frânt-o și le-a dat lor, zicând: „Acesta este Trupul meu, care se dă pentru voi; faceți aceasta în amintirea mea”. Asemenea și potirul, după cină, zicând: „Acest potir este Legea cea nouă, în Sângele meu, care se varsă pentru voi”» (Lc 22,7-20)”
(*Catehismul*, nr. 1339).

Isus a celebrat, așadar, Cina cea de Taină în contextul Paștelui iudaic, dar Cina Domnului posedă o noutate absolută: în centru nu se află mielul din vechiul Paște, ci Cristos însuși, Trupul Său dăruit (oferit în jertfă Tatălui, în numele omenirii)... și Sângele Său vărsat pentru mulți pentru iertarea păcatelor (cf. *Catehismul*, nr. 1339). Prin urmare, putem spune că Isus, în loc să sărbătorească Paștele vechi, a anunțat și a adus – anticipându-l sacramental – Noul Paște.

2.3. Semnificația și conținutul poruncii Domnului

Porunca explicită a lui Isus: „Faceți aceasta în amintirea mea” (Lc 22,19; 1 Cor 11,24-25) arată caracterul propriu-zis instituțional al Cinei celei de Taină. Prin această poruncă ne cere să corespundem darului său și să îl reprezentăm sacramental (să o facem din nou, să reafirmăm

prezența Sa: prezența Trupului Său dăruit și a Sângelui Său vărsat, adică a jertfei sale pentru iertarea păcatelor noastre).

– „Faceți aceasta”. În acest fel, El i-a desemnat pe cei care pot celebra Euharistia (apostolii și succesorii lor în preoție), le-a încredințat puterea de a o celebra și a stabilit elementele fundamentale ale ritului: aceleași pe care le-a folosit și El (astfel, în celebrarea Euharistiei sunt necesare prezența pâinii și a vinului, rugăciunea de mulțumire și binecuvântare, consacrarea darurilor în Trupul și Sângele Domnului, distribuirea și împărtășirea cu acest Preasfânt Sacrament).

– „În amintirea mea [ca memorial al meu]”. Astfel, Cristos a poruncit Apostolilor (și în ei succesurilor săi în preoție) să celebreze un nou „memorial”, care l-a înlocuit pe cel al

Paștelui vechi. Acest rit memorial are o eficacitate deosebită: nu numai că ajută la „reamintirea” comunității credincioase a iubirii răscumpărătoare a lui Cristos, a cuvintelor și gesturilor sale de la Cina cea de Taină, dar, de asemenea, ca sacrament al Legii noi, face prezentă în mod obiectiv realitatea semnificată: Cristos, „Paștele nostru” (1 Cor 5, 7) și jertfa sa răscumpărătoare.

3. Celebrarea liturgică a Euharistiei

Biserica, ascultând de porunca Domnului, a celebrat imediat Euharistia la Ierusalim (cf. Fap 2, 42-48), în Troas (cf. Fap 20, 7-11), în Corint (cf. 1 Cor 10, 14-21; 1 Cor 11, 20-34) și oriunde ajungea creștinismul. „Creștinii se adunau «pentru frângerea pâinii», mai ales, «în prima zi a săptămânii», adică în ziua de duminică, ziua învierii lui

Isus (Fap 20, 7). De atunci și până în zilele noastre, celebrarea Euharistiei s-a perpetuat astfel încât o întâlnim acum pretutindeni în Biserică cu aceeași structură fundamentală” (*Catehismul*, nr. 1343).

3.1. Structura fundamentală a celebrării

Fidelă poruncii lui Isus, Biserica, călăuzită de „Duhul adevărului” (In 16, 13), care este Duhul Sfânt, celebrează Euharistia în conformitate cu ritul euharistic săvârșit de Domnul la Cina cea de Taină. Elementele esențiale ale celebrărilor euharistice succesive nu pot fi altele decât cele ale Euharistiei originare, și anume: a) adunarea ucenicilor lui Cristos, chemați de El și adunați în jurul Său; și b) săvârșirea noului rit memorial.

Adunarea euharistică

Încă de la începutul vieții Bisericii, adunarea creștină care celebrează Euharistia a fost structurată ierarhic: ea este formată, de obicei, din episcop sau preot (care prezidează preoțește celebrarea Euharistiei și acționează *in persona Christi Capitis Ecclesiae*), diacon, alți slujitori și credincioși, uniți prin legătura credinței și a botezului. Toți membrii acestei adunări sunt chemați să participe în mod conștient, evlavios și activ la liturgia euharistică, fiecare în felul său: preotul celebrant, diaconul, lectorii, cei care prezintă darurile, ministrul împărtășaniei și întregul popor, al cărui „Amin” manifestă participarea sa reală (cf. *Catehismul*, nr. 1348). Prin urmare, fiecare trebuie să-și îndeplinească propria slujbă, fără a face confuzie între preoția ministerială, preoția comună a credincioșilor și slujba diaconului și a altor posibili slujitori.

Rolul preoției ministeriale în celebrarea Euharistiei este esențial. Numai preotul hirotonit în mod valid poate consacra Preasfânta Euharistie, pronunțând în persona Christi (adică în identificare sacramentală specifică cu Marele Preot etern, Isus Cristos), cuvintele de consacrare (cf. *Catehismul*, nr. 1369). Pe de altă parte, nicio comunitate creștină nu este capabilă să își dea singură ministerul hirotonit. „Acesta este un dar primit prin succesiunea episcopală care merge până la Apostoli. Episcopul este cel care instituie un nou preot prin sacramentul Sfintei Ordine, dându-i puterea de a consacra Euharistia” ^[6].

Desfășurarea celebrării

Încă de la originile Bisericii, desfășurarea ritului memorial s-a dezvoltat în două mari momente, care formează un singur act de cult:

„Liturgia Cuvântului” (care cuprinde proclamarea, ascultarea și primirea Cuvântului lui Dumnezeu) și „Liturgia Euharistică” (care cuprinde prezentarea pâinii și a vinului, anafora sau rugăciunea euharistică – cu cuvintele de consacrare – și împărtășania. Aceste două părți principale sunt delimitate de riturile de introducere și de încheiere (cf. *Catehismul*, nr. 1349-1355). Nimeni nu poate lua sau adăuga după bunul plac nimic din ceea ce a fost stabilit de Biserică în rânduiala Sfintei Liturghii ^[7].

Constituirea semnului sacramental

Elementele esențiale și necesare pentru constituirea semnului sacramental al Euharistiei sunt: pe de o parte, pâinea din făină de grâu ^[8] și vinul din struguri ^[9]; iar pe de altă parte, cuvintele de consacrare, pe care preotul celebrant le pronunță

in persona Christi, în cadrul „Rugăciunii euharistice”. Datorită virtuții cuvintelor Domnului și puterii Duhului Sfânt, pâinea și vinul devin semne eficiente, cu plinătate ontologică și nu doar cu semnificație, ale prezenței „Trupului dăruit” și a „Sângelui vărsat” al lui Cristos, adică a Persoanei sale și a jertfei sale răscumpărătoare (cf. *Catehismul*, nr. 1333 și 1375).

Bibliografie de bază

Catehismul Bisericii Catolice, nr. 1322-1355.

Sf. Ioan Paul al II-lea, Enciclica *Ecclesia de Eucharistia*, 17-IV-2003, nr. 11-20; 47-52.

Benedict al XVI-lea, Ex. ap.
Sacramentum caritatis, 22-II-2007, nr.
6-13; 16-29; 34-65.

Congregația pentru Cultul Divin și
Disciplina Sacramentelor,
Instrucțiunea *Redemptionis*
Sacramentum, 25-III-2004, nr. 48-79.

Lecturi recomandate

Sfântul Josemaría, Omilie
„Euharistia, mister al credinței și al
iubirii”, în *E Cristos care trece*, nr.
83-94.

J. Ratzinger, *La Eucaristía centro de
la vida. Dios está cerca de nosotros*,
Edicep, Valencia 2003, pp. 29-44;
61-80; 135-144.

J. Echevarría, *Eucaristía y vida
cristiana*, Rialp, Madrid 2005, pp.
17-48.

J. R. Villar - F. M. Arocena - L. Touze,
„Eucaristía”, în C. Izquierdo (dir.),

Diccionario de Teología, Eunsa,
Pamplona 2006, pp. 355-356; 362-366.

[1] Conciliul Vatican al II-lea, Const.
Sacrosanctum Concilium, nr. 47.

[2] Termenul *Euharistie* înseamnă
mulțumire și se referă la cuvintele
rostate de Isus la Cina cea de Taină.
Isus la Cina cea de Taină: „Și a luat
pâinea, a mulțumit [adică a rostit o
rugăciune euharistică de laudă către
Dumnezeu Tatăl], a frânt-o și i-a dat-
o, zicând..." (Lc 22, 19; cf. 1 Cor 11,
24).

[3] Sfântul Josemaría, *E Cristos care
trece*, nr. 86.

[4] Conciliul Vatican al II-lea, Const.
Presbyterorum Ordinis, nr. 5.

[5] Cf. Conciliul Vatican al II-șea,
Const. *Lumen Gentium*, nr. 11.

[6] Sf. Ioan Paul al II-lea, Enciclica *Ecclesia de Eucharistia*, nr. 29.

[7] Cf. Conciliul Vatican II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, nr. 22; Congregația pentru Cultul Divin și Disciplina Sacramentelor, Instrucțiunea *Redemptionis Sacramentum*, nr. 14-18.

[8] Cf. *Missale Romanum, Institutio generalis*, nr. 320. În ritul latin, pâinea trebuie să fie azimă, adică nefermentată; cf. *Ibidem*.

[9] Cfr. *Missale Romanum, Institutio generalis*, nr. 319. În Biserica latină se adaugă puțină apă la vin; cf. *Ibidem*. Cuvintele pe care preotul le rostește atunci când adaugă apa în vin arată semnificația acestui rit: „Prin taina acestei ape și a vinului să ne facem părtași de dumnezeirea aceluia care a binevoit să se facă părtaș de firea noastră omenească”. (*Missale Romanum, Offertorium*). Pentru Părinții Bisericii, acest rit

semnifică și unirea Bisericii cu
Cristos în jertfa euharistică; cf. Sf.
Ciprian, Ep. 63, 13: CF. CSEL 3, 711.

Ángel García Ibáñez

pdf | document generat automat din
[https://opusdei.org/ro-ro/article/tema-
a-19-a-euharistia-i/](https://opusdei.org/ro-ro/article/tema-a-19-a-euharistia-i/) (26.03.2025)